

Does the Beracha on Grape Juice Exempt Other Drinks?

Q I know that when one makes a beracha on wine, it exempts him from making berachot on other drinks. Does this apply to grape juice as well? For example, if one makes Kiddush with grape juice, does he have to make a Shehakol on soda that he subsequently drinks?

ביאור הלכה סי' קעד סע' ב

... ודע דהא דיין פוטר כל מיני משקין, היינו אפילו לא כוון בעת ברכתו לפטור אותם אלא בסתמא, אפילו הכי אמרינן דממילא נטפלים לו. ועיין בח"א ובנ"א שכתב דדוקא בשותה יין בקביעות, אבל לא בשותה כוס אחד או ב' ואין בדעתו למשוך עצמו ביין, וכל שכן כשמקדש ושותה רק כמלא לוגמיו דלא מהני לפטור המשקין אפילו היו המשקין לפניו בשעת ברכה. והנה אף שבמשנה ברורה סתמנו שלא כדבריו מפני שהרבה אחרונים חולקין ע"ז וסוברין דאפילו בלא קבע לשותות יין ג"כ מהני לפטור שאר משקין כשעומדין לפניו בשעת ברכה, מ"מ נראה דאין להקל רק כשישתה עכ"פ כמלא לוגמיו שהוא שיעור חשוב דמייטבא דעתיה, דגם לענין קידוש כמה גדולי ראשונים סוברין דאינו יוצא בפחות ממלא לוגמיו ... ואף שאנו מקילין בדיעבד וסוברין דשיעור כולם מצטרף למלא לוגמיו, היינו רק לענין לצאת ידי מצות קידוש, אבל לא דלהוי זה הטעימת משהו שיעור חשוב שיהיו כל המשקין ששותה אחריו טפלין לו. והנה מדברי הדה"ח שהעתיקתי דבריו במ"ב [לענין המסובין שלא טעמו מן הכוס שצריכין לברך על המשקה ששותין] מוכח דעתו דס"ל דאפילו בטעימת כל שהוא מן היין סגי לפטור על ידי זה שאר המשקין, ומ"מ לדינא צ"ע וכו"ל. ונכון לכתחלה שמי שירצה לפטור שאר המשקין ישתה עכ"פ מלא לוגמיו ... ואם לא שתה מלא לוגמיו, יבקש לאחד שלא טעם כלל מן הכוס שיפטרנו בברכה על המשקין או שיברך על מעט צוקע"ר לפטור המשקין:

4. שולחן ערוך אורח חיים סי' רח סע' טז

שתה יין ומים, אין לו לברך על המים "בורא נפשות", שברכת היין פוטרתו כשם שבברכה ראשונה יין פוטר כל מיני משקים.

משנה ברורה סי' רח ס"ק עא, עג

ומים - והוא הדין כל מיני משקין אף החשובים ביותר:

שברכת היין פוטרתו וכו' - ואפילו אם אירע שהביאו המשקין אחר שנמלך והסיח דעתו משתיית היין, דאז בודאי צריך לברך ברכה ראשונה על המשקין [דלא עדיף מיין גופא], אפילו הכי אין צריך לברך "בורא נפשות רבות" כיון שקבע מתחלה על היין, נטפל הכל ליין ונפטר בברכתו:

1. שולחן ערוך אורח חיים סי' רעב סע' ב

יין מגתו מקדשין עליו; וסוחט אדם אשכול של ענבים ואומר עליו קידוש היום.

2. שולחן ערוך אורח חיים סי' רד סע' ה

שמרי יין, מברך עליהם "בורא פרי הגפן"; נתן בהם מים, אם נתן שלשה מדות מים ומצא ארבעה, הוה ליה כיון מזוג ומברך "בורא פרי הגפן", אם מצא פחות, אע"פ שיש בו טעם יין, קיוהא בעלמא הוא ואינו מברך אלא "שהכל"; והיינו ביינות שלהם שהיו חזקים, אבל יינות שלנו שאינן חזקים כל כך, אפילו רמא תלתא ואתא ארבעה אינו מברך עליו "בפה"ג"; ונראה שמשערים בשיעור שמוזגים יין שבאותו מקום. הגה: ובלבד שלא יהא היין אחד משהה במים, כי אז ודאי בטל (אגור).

3. שולחן ערוך אורח חיים סי' קעד סע' ב

יין פוטר כל מיני משקין. הגה: אפילו מברכה ראשונה (הר"י פרק כיצד מברכין וב"י בשם הפוסקים).

משנה ברורה שם ס"ק ג

כל מיני משקים - ובלבד שיהיו לפניו על השלחן בשעה שברך על היין [דאלו לא היו לפניו בשעת ברכה, אף שהביאו המשקין לפניו בשעה שעמד עדיין היין לפניו, לא מהני וצריך לברך עליהם]. ויש מקילין אפילו לא היו לפניו, ורק שהיה דעתו עליהם. וכל זה בשלא קבע עצמו לשותות יין ורק כוס זה בלבד, אבל אם קבע לשותות יין, הסכימו כמה אחרונים דפוטר אפילו המשקין שלא היו לפניו בשעת ברכה, כיון שבאו לפניו על כל פנים בעוד שהיין לפניו; [ואם באו לפניו אחר גמר שתיית היין, צריך לברך על המשקין - כ"כ מהר"מ בנעט בביאורו אם לא שהיה דעתו על המשקין קודם גמר השתייה] ולכתחלה טוב יותר לעולם שיהיו שאר המשקין לפניו בעת ברכתו על היין. ודע שאם קידש על היין והוציא אחרים בברכתו, אם לא טעמו מכוס של קידוש ורוצים לשותות שארי משקין, אף שהיו לפניו בשעה שברך על היין, צריכים לברך על המשקין, כי הטעם שייך פוטר הוא משום שכל המשקים טפלים לו, וכשאינו שותה, לא שייך טעם זה.